

بیایید شطرنج بازی کنیم!

درسنامه با ۱۸۲ تمرین خود آزمایی

جلد دوم

تدوین و گردآوری
عزیزاله صالحی مقدم

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

بیایید شطرنج بازی کنیم! (۲)

درسنامه با ۱۸۲ تمرین خودآزمایی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

تدوین و گردآوری

عزیزاله صالحی مقدم

WWW.ACHMAZSTORE.IR

انتشارات فرزین

سرشناسه : صالحی مقدم، عزیزاله، ۱۳۲۲.
عنوان و نام پدیدآور : بیابید شطرنج بازی کنیم (۲)؛ درسنامه با ۱۸۲ تمرین خودآزمایی /
تدوین و گردآوری: عزیزاله صالحی مقدم.

مشخصات نشر : تهران: فرزین، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : ۶۴ ص.، مصور، جدول، ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۴۶-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : شطرنج - راهنمای آموزشی
موضوع : شطرنج - قواعد
موضوع : شطرنج - آزمون ها و تمرین ها
رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ ۸۸ ب ۲ ص / GV۱۴۴۵
رده بندی دیویی : ۷۹۴/۱۰۷
شماره کتابشناسی ملی : ۲۹۱۴۲۵۲

فروشگاه تخصصی شطرنج
فرزین
انتشارات فرزین

بیابید شطرنج بازی کنیم! (۲)

تدوین و گردآوری: عزیزاله صالحی مقدم
حروفچین و صفحه آرا: سپیده غیائی - پدram پور سهیل
چاپ و صحافی: طیف نگار

شمارگان: ۱۵۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۳۹۱

بها: ۲۵۰۰ تومان

ISBN: 978-600-5017-46-5

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۴۶-۵

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴
تلفن فروشگاه: ۶۶ ۴۶ ۲۴ ۰۶ دفتر مرکزی: ۶۶ ۴۸ ۴۱ ۹۰

فهرست مطالب

۵.....	مقدمه.....
۷.....	درس ۱- شروع بازی.....
۱۱.....	درس ۲- وسط بازی.....
۱۱.....	ترکیب‌های پیاده‌ای.....
۱۱.....	۱- پیاده گریزپا.....
۱۲.....	۲- پیاده قلعه کوب.....
۱۲.....	۳- زنجیر پیاده نظام.....
۱۳.....	درس ۳- دیگر مضامین ترکیب.....
۱۳.....	۱- مات مختنق.....
۱۳.....	۲- مات عرض آخر.....
۱۴.....	۳- آچمزی.....
۱۵.....	۴- منحرف کردن.....
۱۵.....	۵- جلب کردن.....
۱۵.....	۶- کمین کردن.....
۱۶.....	۷- وابستگی.....
۱۷.....	درس ۴- آخربازی‌های ساده.....
۱۷.....	ویژگی‌های آخربازی.....
۱۸.....	۱- زنجیر پیاده‌ای.....
۱۹.....	درس ۵- تکنیک‌های آخربازی پیاده‌ای.....

۱۹.....	۱- پیاده آزاد دور.....
۲۰.....	۲- پیاده دو پشته (دوبله).....
۲۲.....	۳- تقابل فاصله اسب.....
۲۵.....	درس ۶- تمرین ها.....
۲۵.....	با یک حرکت مات کنید!.....
۴۹.....	سفید در ۱ حرکت مات می کند.....
۵۱.....	سایر تمرین ها.....
۵۹.....	پاسخ تمرین ها.....

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مقدمه

ورزش فکری شطرنج در تلاش مستمر برای یافتن جایگاه شایسته خود در فرهنگ بشری، با گامهای استوار به پیش می‌رود. برگزاری هر ساله المپیاد شطرنج برای رده‌های سنی و همین‌طور مسابقه‌های آسیایی برای این گروه‌ها، نشانه اهمیتی است که جهان برای نقش تربیتی شطرنج در شکوفایی استعدادهای کودکان، نوجوانان و جوانان قائل است.

در سری کتابهای "بیابید شطرنج بازی کنیم" و همچنین در کتاب "شروع بازی شطرنج برای نوجوانان"، نگارنده سعی کرده است کلیه مطالب لازم و ضروری برای آموزش شطرنج علمی به نوآموزان را گرد آورد.

امید است که این کتاب و همچنین بخشهای بعدی آن که حاوی مطالب بنیادین شطرنج در شروع بازی، وسط بازی و آخر بازی هستند، بتوانند به نیاز مبرم علاقه‌مندان بیشمار شطرنج پاسخ دهند.

عزیزاله صالحی مقدم

تهران، مرداد ۱۳۹۱

درس ۱- شروع بازی

اصول شروع بازی عبارت‌اند از:

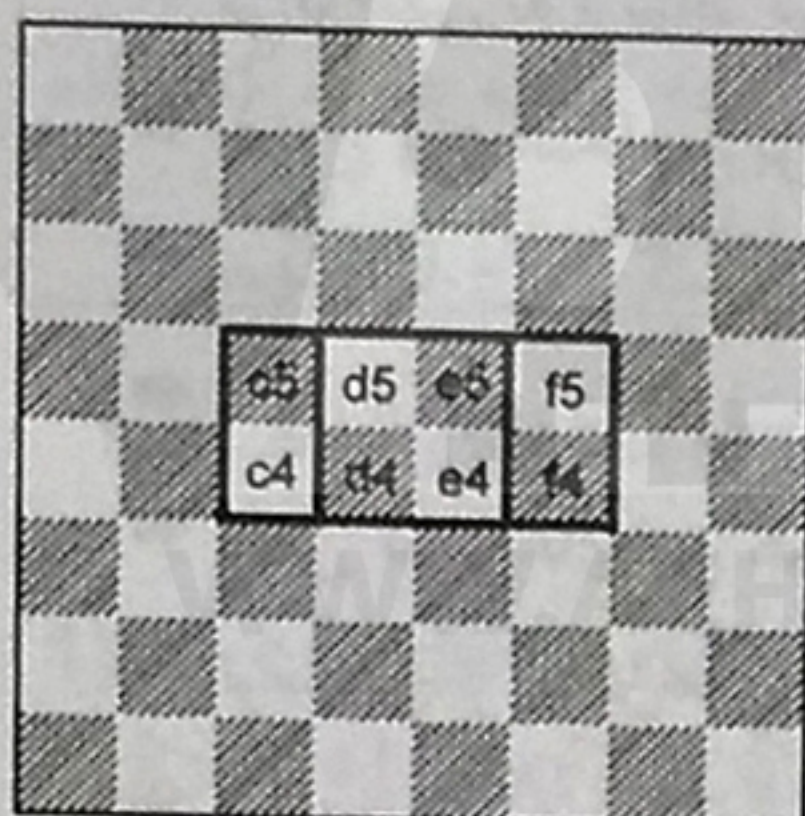
۱- گسترش سریع و هدفمند مهره‌ها.

۲- تصاحب یا کنترل مرکز.

۳- امنیت شاه.

۴- هماهنگی مهره‌ها.

درباره گسترش در شروع بازی قبلاً در کتاب "بیایید شطرنج بازی کنیم!" (۱) توضیح داده شد. در اینجا به دیگر اصول شروع بازی می‌پردازیم. **شی شطرنج**
منظور از نبرد برای کسب (مرکز نیرومند) یا کنترل مرکز چیست؟

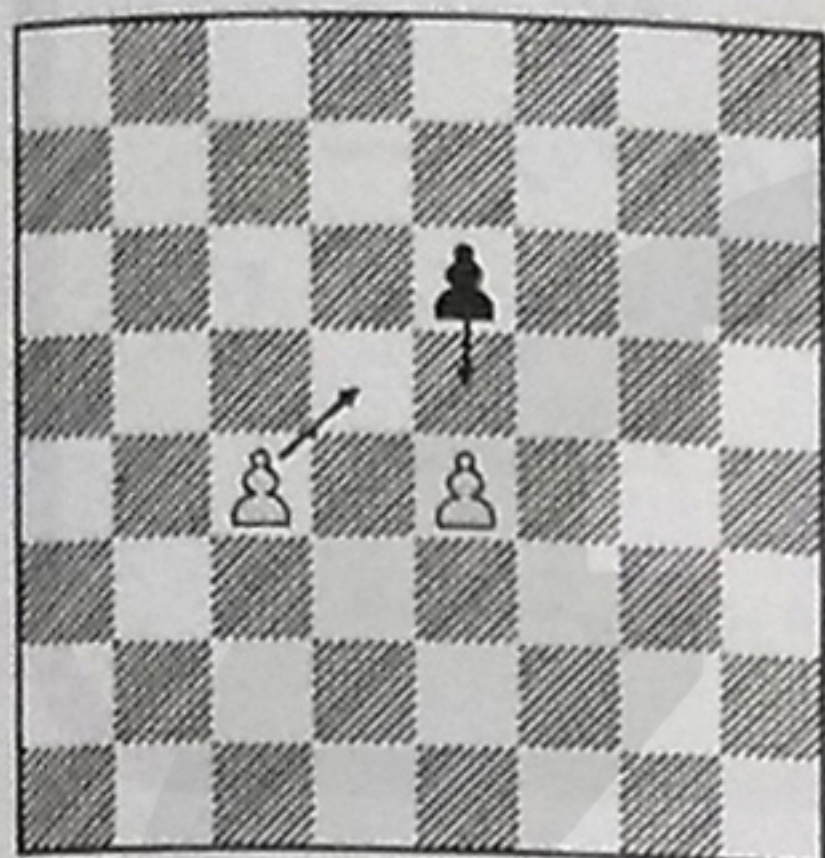
مرکز، از خانه‌های میانی (مرکزی) صفحه شطرنج تشکیل شده است که عبارت‌اند از خانه‌های e4, e5, d4, d5. همچنین مرکز بزرگ از مجموعه خانه‌های e4-e5-d4-f5-d5-c4-c5-f4-f5 تشکیل شده است.

- بیشترین عملیات تهاجمی علیه شاه قلعه نرفته حریف، از طریق خانه‌های مرکزی جریان پیدا می‌کند!
- تنها با اشغال مرکز با دو پیاده (e4, d4)، سفید چهار خانه متعلق به

حریف را کنترل می کند (خانه های $f5, d5$ توسط پیاده $e4$ و خانه های $e5, c5$ توسط پیاده $d4$ کنترل می شود).
● سوارهایی که در مرکز مستقرند به مراتب بر خانه های بیشتری

تسلط دارند!

● تاثیر پیاده بر مرکز می تواند متفاوت باشد مثلاً:

↔ اشغال خانه مرکزی (پیاده $e4$)

↔ تهدید خانه مرکزی (پیاده $c4$)

↔ امکان اشغال خانه مرکزی

(پیاده $e6$)

اگرچه اصول شروع بازی کاملاً شناخته شده اند ولی در بازی نوآموزان می توان شاهد اشتباهاتی بود. این اشتباهات اغلب از این قرارند:

- ↔ حرکت کردن عجولانه و بدون فکر.
- ↔ بی توجهی به ارتباط بین حرکات.
- ↔ خروج زود هنگام وزیر.
- ↔ سهل انگاری در گسترش سوارهای سبک.
- ↔ سهل انگاری در گرفتن قلعه و بردن شاه به محل امن.
- ↔ دادن کیش های بی هدف.
- ↔ ترسیدن از کیش های حریف.
- ↔ پیاده خوری و غفلت از گسترش مهره ها.
- ↔ حرکات های غیر ضروری با پیاده ها که به گسترش کمک نمی کنند.
- ↔ تلاش بیهوده برای غلبه کردن بر حریف در همان حرکات های اولیه شروع بازی.

اصل	شرح (استدلال)
در شروع بازی از حرکتهای بی‌مورد مانند a3, h3, h6 خودداری کنید.	انجام این نوع حرکات در شروع بازی نه تنها به گسترش که یکی از اصول شروع بازی است، کمک نمی‌کند بلکه وضعیت را تضعیف می‌کند.
به ضعف پیاده‌های تنها (ایزوله)، پیاده‌های دو پشته (دوبله) و سه پشته توجه کنید.	این نوع پیاده‌ها نمی‌توانند به یکدیگر کمک یا به عبارت دیگر از یکدیگر حمایت کنند. از این جهت به سادگی در معرض حمله قرار می‌گیرند.
فروشگاه تخصصی در شروع بازی از پیش‌روی بیش از حد یک پیاده خودداری کنید!	پیاده بسیار پیشرفته، از اردوی خودی دور می‌افتد و ممکن است به سادگی محاصره شود (توجه داشته باشید که پیاده هرگز نمی‌تواند عقب‌نشینی کند!).

تمرین ۱- در نمونه‌های زیر توضیح دهید که چرا سیاه بازی را می‌بازد؟

1) 1.e4 d6 2.d4 ♘d7 3.♙c4 g6 4.♘f3 ♙g7?
سیاه یا مات می‌شود یا وزیر می‌دهد. 5.♙xf7+! ♙xf7 6.♘g5+

2) 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.d4 exd4 4.♘xd4 ♖h4
5.♘c3 ♘f6? 6.♘f5 ♖h5 7.♙e2 ♖g6 8.♘h4!

سیاه وزیر می‌دهد.

3) 1.e4 e5 2.f4 ♖h4+? 3.g3 ♖h6? 4.♟c3 exf4
5.d4 ♖f6 6.♟d5 ♖c6 7.♟b5! ♖d6 [7...♖xb5
8.♟xc7++-] 8.♟xf4 ♖g6 9.♟xc7+ ♔d8
10.♟xa8 ♖xe4+ 11.♖e2 ♖xh1 12.♟c7#

4) 1.e4 e5 2.♟f3 ♟c6 3.d4 exd4 4.♟xd4 ♟ge7
5.♟c3 g6 6.♟g5 ♟g7 7.♟d5 ♟xd4 8.♖xd4!
♟xd4 9.♟f6+ ♔f8 10.♟h6#

5) 1.e4 e5 2.♟f3 d6 3.d4 f5 4.dxe5 fxe4 5.♟g5
d5 6.♟c3 ♟b4 7.e6 ♟xc3+ 8.bxc3 ♟h6 9.♖h5+
♔f8 10.♟a3+ ♔g8 11.♖f7+! ♟xf7 12.exf7#

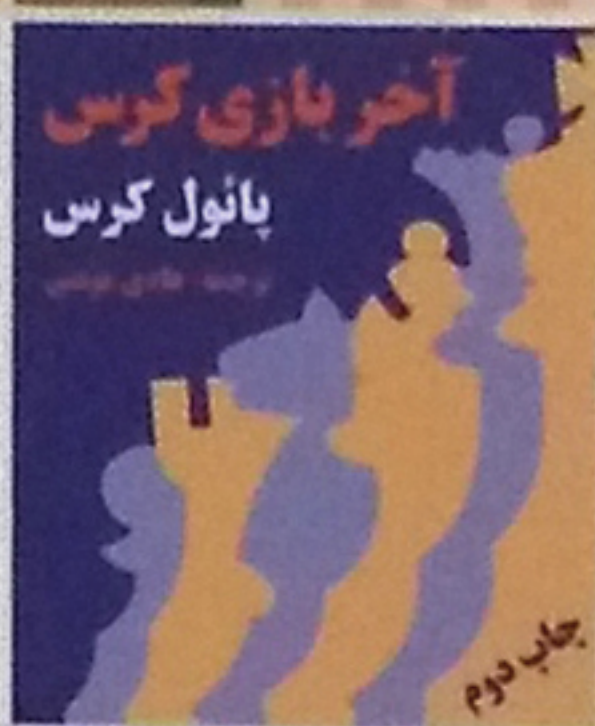
6) 1.e4 c5 2.♟f3 d6 3.d4 cxd4 4.♟xd4 ♟f6
5.♟c3 g6 6.♟e3 ♟g4? 7.♟b5+ ♟d7 8.♖xg4!+-

7) 1.e4 c6 2.d4 d5 3.♟c3 dxe4 4.♟xe4 ♟f6
5.♖d3 e5 6.dxe5 ♖a5+ 7.♟d2 ♖xe5 8.0-0-0
♟xe4 9.♖d8+!! ♔xd8 10.♟g5+ ♔e8 [10...♔c7
11.♟d8#] 11.♖d8#

تمرین ۲- با دادن علامت خوب (ا) به حرکت خوب و علامت ضعیف (؟)
به حرکت بد، بازی آموزشی زیر را تفسیر کنید.

1.e4 e5 2.d4 exd4 3.♖xd4 ♟c6 4.♖e3 ♟f6
5.h3 ♟e7 6.a3 0-0 7.♟c4 ♖e8 8.♖b3 d5 9.♟xd5
♟xd5 10.♖xd5 ♖xd5 11.exd5 ♟b4+ 12.♔d1
♖e1#

انتشارات فرزین ناشر تخصصی کتاب‌های شطرنج

ISBN: 978-600-5017-46-5

